

УДК 94 (477)

Добжанський В. – ст. гр. СН-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЗАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ, ЯРОСЛАВ МУДРИЙ

Науковий керівник к.і.н., доц. Ю.Є. Гумен

Найдавніші відомості про дипломатичну практику східних слов'ян у візантійських джерелах датуються V-VI століттям. Перша згадка про дипломатичні стосунки східних слов'ян у руських джерелах міститься в «Повісті врем'яних літ» і стосується легендарного Кия, засновника Києва. За даними літопису, він був прийнятий візантійським імператором і отримав від нього «велику честь», що на мові візантійської дипломатії може означати лише одне: Кий уклав, як і багато «варварських» вождів, кого дарунками і підкупамі залучали греки до себе на службу, договір про союзницькі зобов'язання з Візантією і, повертаючись додому, спробував здійснити цей договір, заснувавши на р. Дунай невелику фортецю, але потерпів невдачу і був витиснений звідти місцевими жителями. Отже, договір про військову допомогу слов'ян в обмін на золото став першою звісткою про зародження руської дипломатії: східнослов'янський князь вів переговори в константинопольському палаці і уклав з імперією договір.

Ярослав Мудрий був наступником Володимира Великого. Він проводив активну зовнішню політику, укріплюючи позиції Русі на міжнародній арені. Саме при ньому вона досягла найбільшої могутності, перетворившись на впливову силу як на Заході, так і на Сході. Досить переконливо доводять це династичні зв'язки, які були встановлені Ярославом з багатьма європейськими дворами. Династичні шлюби у той час були невід'ємною частиною дипломатії, в них кожна із сторін шукала політичну вигоду. Престиж династичних зв'язків опинявся в прямій залежності від могутності держави. Сам Ярослав узяв в дружини Інгігерду – дочку шведського короля Олафа. Сини Ярослава були одружені: Ізяслав – на дочці польського князя Мешка II, Святослав – на дочці німецького графа Леопольда фон Штаде, Всеволод – на дочці візантійського імператора Костянтина Мономаха. Дочки ж Ярослава стали королевами Угорщини (Анастасія), Франції (Ганна), Норвегії і Данії (Єлизавета). Всі ці шлюби можуть говорити лише про одне – Київська держава розширювала свої зовнішньополітичні зв'язки і збільшувала свій вплив в Європі. Сестру самого Ярослава - Добронігу було видано заміж за польського короля Казимира, що забезпечило Русі спокій на західному кордоні. Один із синів Ярослава, - Святослав - одружився із сестрою трірського єпископа Бурхарда, інший, Ізяслав, – з родичкою Германського імператора Гертрудою. Ярослав проводив гідну великої держави зовнішню політику, вступивши у рівноправні стосунки з головними європейськими державами середньовічного світу: Священною Римською імперією німецької нації (Німеччиною) та Візантією. Особливо пошвавилися дипломатичні взаємини між Київською Руссю та Німеччиною. У 1030 – 1031, 1040 та 1043 рр. держави обмінялися посольствами. За час свого правління Ярослав зумів забезпечити зміцнення на європейській політичній арені статусу Русі як великої держави, укладаючи нові союзи і розвиваючи міждержавні відносини. Таким чином, внесок Ярослава Мудрого у зовнішню політику та розвиток дипломатії Київської держави неоціненний. В сфері зовнішньої політики Ярослав, як і його батько, більше сподівався на дипломатію, ніж на зброю. Він зумів забезпечити для Київської Русі визнання і високий авторитет на міжнародній арені.